

Sygn. akt: III Ca 30/22

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Roman Troll

Protokolant: Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2022 r. w Gliwicach

na rozprawie zdalnej

sprawy z wniosku A. Z.

przy udziale M. G. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 10 listopada 2021 r., sygn. akt I Ns 16/17

postanawia:

1) sprostować oczywistą omyłkę w punkcie 1. lit. b) zaskarżonego postanowienia poprzez zastąpienie zapisu „12/126 (dwanaście stu dwudziestu sześciu)” właściwym „6/126 (sześć sto dwudziestych szóstych)”;

2) zmienić zaskarżone postanowienie:

a) w punkcie 6. o tyle tylko, że – w zakresie żądania wnioskodawcy wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez uczestniczkę postępowania – zasądzić od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy 8500 zł (osiem tysięcy pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8000 zł (osiem tysięcy złotych) od 13 października 2017 r. oraz od 500 zł (pięćset złotych) od 8 lutego 2018 r., oddalając to żądanie w pozostałym zakresie,

b) w punkcie 8. w ten sposób, że nakazać pobrać od uczestniczki postępowania M. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 309,29 zł (trzysta dziewięć złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) z tytułu kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa,

c) w punkcie 10. w ten sposób, że oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania;

3) oddalić apelację w pozostałej części;

4) oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Roman Troll

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. Z. wniósł o podział majątku wspólnego, ustalenie jego składu, nierównych udziałów w majątku wspólnym (65% dla niego, a 35% dla uczestniczki postępowania M. G. (1)), jego nakładów na majątek wspólny z majątku osobistego i zasądzenia zwrotu tych nakładów, a także ustalenia, iż wnioskodawca posiada względem uczestniczki postępowania roszczenie z tytułu naruszenia przez nią posiadania nieruchomości (4800 zł), jak również ustalenia, iż posiada względem uczestniczki postępowania roszczenia o zwrot kwot szczegółowo wymienionych we wniosku. Wnioskodawca domagał się także dokonania podziału majątku wspólnego przez przyznanie na wyłączną własność wszystkich składników majątku wspólnego oraz zasądzenia na rzecz uczestniczki postępowania 26746,72 zł tytułem spłaty w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Uczestniczka postępowania wniosła domagała się ustalenia składu majątku stron i ustalenia, iż udziały w majątku wspólnym stron są równe oraz dokonania podziału majątku w sposób przez nią opisany; wystąpiła też o rozliczenie prowadzonej przez wnioskodawcę działalności gospodarczej poprzez obowiązek spłaty uczestniczce połowy wartości, to jest 100000 zł oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania.

Postanowieniem z 10 listopada 2021 r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania wchodzi następujące prawa i rzeczy: a) prawo własności gruntu oraz położony na tym gruncie budynek mieszkalny, nr KW (...), o wartości 390000 zł, b) prawo użytkowania wieczystego udziału w wysokości 12/126 części gruntu, nr KW (...), o wartości 10000 zł, c) ruchomości wymienione w treści sentencji o łącznej wartości 416600 zł (pkt 1.), oddalił wniosek wnioskodawcy o ustalenie nierównych udziałów i ustalił, iż udziały stron w majątku wspólnym są równe (pkt 2.), dokonał podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, iż przyznał na wyłączną własność uczestniczce postępowania prawo własności gruntu opisanego w pkt. 1. lit. a) postanowienia, prawo użytkowania wieczystego udziału w części gruntu opisane w pkt. 1. lit. b) postanowienia oraz ruchomości wymienione w pkt. 1. lit. c) postanowienia, o łącznej wartości 416600 zł (pkt 3.), ustalił, iż uczestniczka postępowania poniosła 140000 zł nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny (pkt 4.), oddalił wnioski uczestniczki postępowania o rozliczenie nakładów w pozostałym zakresie oraz o ustalenie kwoty pobranej przez wnioskodawcę z majątku wspólnego (pkt 5.), oddalił wnioski wnioskodawcy o rozliczenie nakładów, o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości oraz o ustalenie roszczeń względem uczestniczki postępowania (pkt 6.), zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy 138300 zł płatne w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na wypadek uchybienia terminowi płatności (pkt 7.), nakazał pobrać od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 309,30 zł tytułem kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa (pkt 8.), nakazał pobrać od uczestniczki postępowania M. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 309,30 zł tytułem kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa (pkt 9.) i koszty postępowania wzajemnie zniósł (pkt 10.).

Rozstrzygnięcie zapadło przy ustaleniu, iż Sąd Okręgowy w Gliwicach prawomocnym wyrokiem z 14 października 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I RC 845/14 rozwiązał przez rozwód związek małżeński stron zawarty 29 września 2012 r., w trakcie którego nie zawierały one umów majątkowych małżeńskich, zaś przed zawarciem związku małżeńskiego – przez około 4 lata – strony żyły w konkubinacie i prowadziły wspólne gospodarstwo domowe; wnioskodawca w 2009 roku wprowadził się do mieszkania wnioskodawczyni, a swoje mieszkanie zaczął wynajmować, musiał też zaciągnąć kredyt celem spłaty byłej żony D. Z.; w 2011 roku wnioskodawca był zatrudniony, a w latach 2011-2012 pracował w Iranie; w tym czasie gospodarstwo domowe stron postępowania prowadziła uczestniczka postępowania, dokonywała ona również operacji finansowych na rachunku bankowym wnioskodawcy, albowiem udzielił jej stosownego pełnomocnictwa. 8 lipca 2010 r. wnioskodawca nabył od W. W. prawo do ogródka działkowego nr 115 zlokalizowanego w ROD im. (...). D. w R. za 12000 zł. Uczestniczka postępowania 22 sierpnia 2013 r. sprzedała K. W. (1) udział wynoszący połowę całości nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny numer (...) przy ulicy (...) w R. wraz ze związanymi z nią prawami za 70000 zł, zaś małżonkom K. W. (1) i K. W. (2) sprzedała udział wynoszący połowę

we własności tej nieruchomości wraz ze związanymi z nią prawami za dalsze 70000 zł, czyli razem nieruchomość wraz ze związanymi z nią prawami za 140000 zł. Tego samego dnia uczestniczka postępowania darowała wnioskodawcy oraz samej sobie, do ich majątku wspólnego, 140000 zł pochodzące ze sprzedaży, stanowiącego jej majątek osobisty, ww. lokalu mieszkalnego. Również 22 sierpnia 2013 r. małżonkowie K. W. (1) i K. W. (2) sprzedali małżonkom M. G. (1) i A. Z. zapisane w KW (...) prawo użytkowania wieczystego gruntu oraz stanowiący odrębną nieruchomość położony na tym gruncie budynek mieszkalny murowany dwukondygnacyjny za cenę 440000 zł, a nadto darowali stronom – do ich majątku wspólnego – prawo użytkowania wieczystego całego udziału wynoszącego 6/126 części gruntu, nr KW (...). Sąd Rejonowy szczegółowo ustalił jakie ruchomości stanowiące wyposażenie domu przy ulicy (...) w R. strony postępowania nabyły w trakcie trwania małżeństwa oraz ich wartość.

Sąd Rejonowy ustalił także, że w trakcie trwania małżeństwa uczestniczka pracowała zawodowo i zajmowała się domem. Wnioskodawca po zakończeniu pracy zawodowej przeszedł na emeryturę, po czym 1 lutego 2015 r. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej pod firmą (...) Sklep (...). We wrześniu 2015 roku wnioskodawca zobowiązał się aktem notarialnym do zapłaty na rzecz byłej żony D. Z. 1500 zł miesięcznie tytułem alimentów. W październiku 2015 roku wnioskodawca darował swojej córce 20000 zł na zakup samochodu. W 2016 roku wnioskodawca wyprowadził się z nieruchomości położonej w R. przy ulicy (...) w R.. Obecnie w tym domu zamieszkuje uczestniczka postępowania wraz z córką i wnukiem. Z kolei wnioskodawca zamieszkuje wraz z A. C. i jej dziećmi. Przedsiębiorstwo działające pod firmą (...) Sklep (...) na 23 września 2016 r. nie wykazywało wartości dodatniej, wartość zobowiązań tego przedsiębiorstwa przekraczała wartość majątku przedsiębiorstwa, dlatego też wartość rynkowa przedsiębiorstwa wynosiła o zł.

Wyrokiem z 6 czerwca 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 2349/16, Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej nakazał pozwanej M. G. (1) przywrócić powodowi A. Z. posiadania budynku mieszkalnego położonego w R. na nieruchomości przy ul. (...) poprzez nakazanie pozwanej przekazania powodowi kompletu kluczy do drzwi wejściowych do budynku i aktualnego kodu do alarmu oraz zaniechanie dalszych naruszeń posiadania tego budynku przez powoda.

Sąd Rejonowy ustalił, że 1 stycznia 2019 r. prawo użytkowania wieczystego gruntu oznaczonego numerem geodezyjnym (...), KW nr (...), przekształciło się w prawo własności na rzecz A. Z. i M. G. (1).

Sąd Rejonowy nie dał wiary zeznaniom świadka M. G. (2) i uczestniczki postępowania, które twierdziły, iż wnioskodawca przywłaszczył sobie biżuterię uczestniczki ulokowaną w sejfie oraz pieniądze wchodzące w skład majątku wspólnego, a także, iż zablokował uczestniczkę dostęp do kont bankowych, albowiem nie zostało to poparte żadnymi innymi dowodami, mimo iż świadek M. G. (2) twierdziła, iż wyżej wymienione działania wnioskodawcy zostały zgłoszone do organów ścigania; same zeznania świadka i uczestniczki postępowania nie stanowią wystarczającego materiału dowodowego, który potwierdzałby wskazane okoliczności, tym bardziej, iż M. G. (2) jest córką uczestniczki postępowania, a więc bez wątpienia jest osobą zainteresowaną w korzystnym rozstrzygnięciu dla jednej ze stron, a uczestniczka postępowania nie zaoferowała przy tym żadnego materiału dowodowego, który przynajmniej potwierdzałby, iż zgłosiła działania wnioskodawcy organom ścigania. Sąd Rejonowy nie dał również wiary zeznaniom wnioskodawcy, w których twierdził, iż to za jego oszczędności został – w przeważającej mierze – zakupiony dom przy ul. (...) w R., gdyż przeczy temu treść aktu notarialnego, a uczestniczka postępowania dokonała darowizny do majątku wspólnego ze swojego majątku osobistego 140000 zł, co dodatkowo potwierdza, iż w majątku wspólnym stron znajdowały się środki pieniężne na zakup nieruchomości. Sąd Rejonowy nie dał również wiary zeznaniom wnioskodawcy, iż uczestniczka postępowania wypłacała pieniądze z kont wnioskodawcy bez jego wiedzy i zgody, albowiem wypłata wysokich kwot z konta wnioskodawcy bez jego świadomości pozostaje w sprzeczności z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Ponadto Sąd Rejonowy nie uznał za wiarygodne twierdzeń wnioskodawcy, iż uczestniczka przywłaszczyła sobie pieniądze, które pobierała w imieniu wnioskodawcy z tytułu najmu, albowiem na wskazaną okoliczność, oprócz jego zeznań, nie zostały zaoferowane żadne wiarygodne dowody; za taki dowód nie mogło zostać uznane prywatne wyliczenie wnioskodawcy. Wartość przedsiębiorstwa działającego

pod firmą (...) Sklep (...) Sąd Rejonowy ustalił na podstawie opinii biegłego rewidenta, ale strony postępowania zrezygnowały z rozliczenia tego składnika majątkowego.

W oparciu o powyższe ustalenia, przywołując regulacje art. 31 § 1 k.r.o., art. 43 § 1 k.r.o., art. 567 § 1 k.p.c., art. 684 k.p.c. w zw. z art. 46 k.r.o., Sąd Rejonowy wskazał, że prawo do ogródka działkowego nabyte przez wnioskodawcę 8 lipca 2010 r., a więc przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej, nie stanowi składnika majątku wspólnego, w pozostałej części zakres przedmiotów i praw wchodzących w skład majątku wspólnego stron postępowania nie stanowił przedmiotu sporu, a wartość składników majątku wspólnego została ustalona na podstawie zgodnych oświadczeń stron postępowania. Przywołując regulację art. 43 § 1 i 2 k.r.o. Sąd Rejonowy wskazał, że nie zostało wykazane, aby zachodziły przesłanki określone w art. 43 k.r.o. do ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym; wnioskodawca nie wykazał skutecznie zawinionego, nagannego zachowania uczestniczki postępowania, którego skutkiem byłoby rażący brak przyczyniania się do powiększania majątku wspólnego lub jego trwonienie; wnioskodawca uzyskiwał większe dochody niż uczestniczka postępowania, a zatem na pewno w tym zakresie występuje dysproporcja, ale nie zostały skutecznie wykazane inne ważne powody do ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, zaś sama dysproporcja w uzyskiwanych dochodach nie może być jednocześnie ważnym powodem w rozumieniu art. 43 k.r.o. Sąd Rejonowy podkreślił, iż w okolicznościach tej sprawy, w czasie trwania wspólności ustawowej, uczestniczka postępowania zajmowała się domem i wykonywała pracę zarobkową, a sam fakt, iż dochody z jej pracy były niższe niż dochody wnioskodawcy nie stanowi podstawy do kwestionowania równości udziałów stron w majątku wspólnym; wnioskodawca nie wykazał też skutecznie, aby ze strony uczestniczki postępowania dochodziło do trwonienia majątku. Sąd Rejonowy wskazał, że przyznanie uczestniczce postępowania określonych w sentencji składników majątku jest zgodne z zasadami logiki i prawidłowej gospodarki, ponieważ to ona z nich korzysta. Przywołując regulację art. 45 § 1 k.r.o. Sąd Rejonowy wskazał, iż 22 sierpnia 2013 r. uczestniczka postępowania darowała wnioskodawcy oraz samej sobie, do ich majątku wspólnego, środki pieniężne (140000 zł) pochodzące ze sprzedaży stanowiącego jej majątek osobisty lokalu mieszkalnego, a więc poczyniła nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny w tej kwocie, a jej roszczenie o rozliczenie nakładów w pozostałym zakresie oraz o ustalenie kwoty pobranej przez wnioskodawcę z majątku wspólnego nie zostało wykazane, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c.

Roszczenie wnioskodawcy o rozliczenie nakładów na majątek wspólny Sąd Rejonowy uznał za nieudowodnione (art. 6 k.c.), natomiast roszczenie o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości jako wykraczające poza postępowanie działowe, zaznaczając przy tym, że wnioskodawca nie wykazał – w sposób prawem przewidziany – przysługiwania mu roszczenia względem uczestniczki postępowania związanego z wzajemnymi rozliczeniami stron postępowania, a nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, iż uczestniczka postępowania wypłacała pieniądze z kont wnioskodawcy bez jego wiedzy i zgody; nie uznał też za wiarygodne twierdzeń wnioskodawcy, iż uczestniczka przywłaszczyła sobie pieniądze, które pobierała w imieniu wnioskodawcy z tytułu najmu mieszkania.

W oparciu o art. 212 § 1 k.c. i art. 212 § 3 k.c. Sąd Rejonowy ustalił wysokość spłaty tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym biorąc pod uwagę, iż wartość majątku wspólnego wynosiła 416600 zł, w wyniku sądowego podziału uczestniczka postępowania otrzymała składniki o łącznej wartości 416600 zł, a otrzymała składniki majątkowe przewyższające wartość jej udziału o 208300 zł. Uwzględniając jej nakłady na majątek wspólny (140000 zł), Sąd Rejonowy uznał, że wysokość spłaty uczestniczki powinna zostać obniżona o połowę ww. kwoty, to jest o 70000 zł; dlatego zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy 138300 zł, płatną w ciągu sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku opóźnienia, gdyż tak ustalony termin spłaty pozwala zabezpieczyć interes wnioskodawcy, a zarazem nie będzie zbyt nadmiernym obciążeniem dla uczestniczki postępowania.

O nieuiszczonych kosztach procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 83 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 520 § 2 k.p.c., a zniósł wzajemnie koszty postępowania na zasadzie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Apelację od tego postanowienia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w części, a to w zakresie pkt. 2., 4., 6., 7., 8. i 10. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, a to przesłuchania stron oraz zgromadzonych w sprawie dokumentów, w wyniku czego:

a) Sąd Rejonowy nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, w których wnioskodawca twierdził, że to za jego oszczędności został w przeważającej mierze zakupiony dom przy ul. (...) w R. (albowiem przeczy temu treść aktu notarialnego), a co za tym idzie Sąd Rejonowy uznał za niewykazane, iż wnioskodawca poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny stron o wartości 300000 zł w postaci przeznaczenia tej kwoty stanowiącej majątek osobisty wnioskodawcy na zakup nieruchomości stanowiącej majątek wspólny stron,

b) Sąd Rejonowy uznał za niewykazane, iż wnioskodawca poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny stron o wartości 5000 zł (jako inwestycję poczynioną na ogród) oraz o wartości 10000 zł (jako inwestycję poczynioną na budynek mieszkalny),

c) Sąd Rejonowy uznał za niewykazane, iż zachodzą w tej sprawie przesłanki do ustalenia nierównych udziałów,

d) Sąd Rejonowy uznał za niewykazane, iż uczestniczka postępowania wypłacała z konta wnioskodawcy środki pieniężne bez jego zgody i wiedzy oraz przywłaszczyła sobie środki pieniężne pochodzące z czynszu najmu uiszczanego przez najemcę wnioskodawcy do rąk uczestniczki,

2) art. 235² § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z wnioskowanej opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy z zakresu obliczania wynagrodzeń za bezumowne korzystanie z nieruchomości, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu miało istotne znaczenie dla obliczenia wysokości roszczeń wnioskodawcy związanych z bezprawnym (bo z naruszeniem art. 206 k.c.) posiadaniem i korzystaniem przez uczestniczkę z nieruchomości stanowiącej składnik majątku wspólnego stron,

3) art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 618 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 46 k.r.o. polegające na nie uwzględnieniu przez Sąd Rejonowy roszczenia wnioskodawcy o odszkodowanie za bezumowne korzystanie przez uczestniczkę postępowania z nieruchomości stanowiącej składnik majątku wspólnego stron, podczas gdy fakt naruszenia posiadania tejże nieruchomości został stwierdzony prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej w sprawie o sygn. akt: I C 2349/16, a samo roszczenie zgłoszone przez wnioskodawcę mieści się w kategorii „wzajemnych roszczeń współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy”, o których mowa w art. 618 § 1 k.p.c.,

4) art. 45 § 1 i 2 k.r.o. polegające na zakwalifikowaniu darowizny uczynionej przez uczestniczkę postępowania do majątku wspólnego stron w postaci środków pieniężnych (140000 zł) pochodzących ze sprzedaży lokalu mieszkalnego numer (...) położonego przy ul. (...) w R., jako nakładu poczynionego przez nią na majątek wspólny stron,

5) art. 43 § 2 i 3 k.r.o. polegające na pominięciu przy ocenie zaistnienia przesłanek do ustalenia nierównych udziałów stron w ich majątku wspólnym kwestii bardzo krótkiego okresu pomiędzy zawarciem związku małżeńskiego przez strony a nabyciem składników majątkowych opisanych w pkt. 1. postanowienia Sądu Rejonowego, jak również na pominięciu kwestii trwonienia przez uczestniczkę postępowania majątku,

6) art. 520 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy stanowiska stron były sprzeczne, natomiast to roszczenia uczestniczki postępowania w głównej mierze nie zasługują na uwzględnienie, w przeciwieństwie do roszczeń wnioskodawcy.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniosł o zmianę zaskarżonego postanowienia:

1) w punkcie 2. poprzez uwzględnienie żądania ustalenia nierównych udziałów w ten sposób, że udział wnioskodawcy to 60%, a udział uczestniczki to 40%,

2) w punkcie 4. poprzez oddalenie wniosku uczestniczki o ustalenie, że poniosła nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny stron w kwocie 140000 zł,

3) w punkcie 6. poprzez uwzględnienie roszczeń wnioskodawcy o rozliczenie:

a) nakładów poczynionych przez niego z jego majątku osobistego na majątek wspólny stron, tj.:

- nakładu o wartości 300000 zł w postaci przeznaczenia tej kwoty na zakup nieruchomości, o której mowa w pkt. 1. postanowienia Sądu Rejonowego,

- nakładu o wartości 5000 zł jako inwestycji poczynionej na ogród,

- nakładu o wartości 10000 zł jako inwestycji poczynionej na budynek mieszkalny,

b) roszczenia wnioskodawcy względem uczestniczki postępowania o zapłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie przez nią z nieruchomości stanowiącej majątek wspólny stron,

4) w punkcie 7. poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy odpowiedniej kwoty - z uwzględnieniem wyeliminowania rozstrzygnięcia w przedmiocie uwzględnienia rzekomego 140000 zł nakładu uczestniczki postępowania (z pkt. 4. postanowienia Sądu Rejonowego) oraz z uwzględnieniem roszczeń wnioskodawcy, o których mowa powyżej, a związanych z ustaleniem nierównych udziałów, nakładami poniesionymi przez wnioskodawcę oraz roszczeniem o zapłatę odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości,

5) w punkcie 8. poprzez odstąpienie od obciążania wnioskodawcy kosztami postępowania i obciążenie uczestniczki postępowania tymi kosztami w całości,

6) w punkcie 10. poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania.

Nadto apelujący wniósł o zasądzenie od uczestniczki postępowania kosztów postępowania apelacyjnego. W razie stwierdzenia przez Sąd Okręgowy, iż zachodzi podstawa z art. 386 § 4 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej, jak również o zasądzenie od uczestniczki postępowania kosztów postępowania.

Ponadto wnioskodawca wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z deklaracji PIT-36 za rok 2011 i 2012, dokumentów wydanych przez Urząd Skarbowy w R. (wydruków z 27 października 2020 r.) celem wykazania wysokości dochodów wnioskodawcy

w okresie poprzedzającym zawarcie związku małżeńskiego z uczestniczką, zgromadzenia oszczędności (300000 zł będących jego nakładem na majątek wspólny), zdolności wnioskodawcy do pokrycia części ceny nabycia nieruchomości na 300000 zł, historii rachunku z Banku (...) S.A. oraz potwierdzeń wypłaty gotówki z Banku (...) S.A. celem wykazania wypłacania gotówki z konta bankowego wnioskodawcy przez uczestniczkę postępowania w czasie, gdy wnioskodawca przebywał za granicą, a z ostrożności procesowej wniósł także o dopuszczenie i przeprowadzenie przed sądem II instancji dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu obliczania wynagrodzeń za posiadanie i korzystanie z nieruchomości celem: ustalenia wysokości należnego wnioskodawcy wynagrodzenia (odszkodowania za bezumowne korzystanie) przy zastosowaniu stawek rynkowych - za okres od 23 września 2016 r. do 6 czerwca 2017 r.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania wniosła o jej oddalenie, o oddalenie wszystkich wniosków dowodowych zawartych w apelacji oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Orzeczenie zapadło w składzie jednego sędziego, po przeprowadzeniu rozprawy zdalnej z uwagi na regulację art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. poz. 1842 ze zm. w brzmieniu nadanym wskazaną niżej ustawą z 28 maja 2021 r.) i art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1090) z uwagi na stan epidemii i nadmierne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego; ta regulacja obowiązuje od 3 lipca 2021 r.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne z poniższymi zmianami i uzupełnieniami.

Sąd Okręgowy pominął wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów z dokumentów zgłoszone przez wnioskodawcę w apelacji, albowiem deklaracje podatkowe za 2011 rok zostały złożone na kartach 18-26 już przed sądem I instancji, to samo dotyczy dowodów wypłat z rachunku z Banku (...), które są na kartach 30-31. Jeżeli chodzi o rozliczenie za 2012 rok z Urzędem Skarbowym i wydruki deklaracji, to pochodzą one z 27 października 2020 r., w tym zakresie dowód jest spóźniony, nie było bowiem żadnych przeszkód (wnioskodawca też ich nie wskazuje), aby przedstawić je przed Sądem Rejonowym; to samo dotyczy wydruku z rachunku z Banku (...), gdyż pochodzi on z 26 marca 2022 r. /k. 589/, ale dotyczy okresu od sierpnia do grudnia 2011 r., nie było więc żadnych przeszkód (wnioskodawca też ich nie wskazuje), aby przedstawić go przed Sądem Rejonowym, po wcześniejszym wydrukowaniu. W tym zakresie Sąd Okręgowy zastosował regulacje art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c.

Wnioskodawca zarzuca naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., jednakże dla wykazania swoich twierdzeń nie przedstawia żadnych dowodów, a jego apelacja w tym zakresie stanowi tylko polemikę z dokonanymi przez Sąd Rejonowy ustaleniami. Należy w tym miejscu podkreślić, że Sąd Rejonowy wyraźnie zaznaczył powody, dla których nie uwzględnił twierdzeń wnioskodawcy; odniósł się do braku wiarygodności jego zeznań. Apelacja w żaden sposób nie przedstawiła tych elementów, nieuwzględnionych przez Sąd Rejonowy, jako wykazanych. Brak jakichkolwiek dowodów na to w jakiej wysokości apelujący poczynił nakłady z majątku osobistego na zakup nieruchomości do majątku wspólnego, a to on na podstawie art. 6 k.c. musi wykazać pochodzenie środków z majątku osobistego, tym bardziej, że w treści aktu notarialnego /k. 13, § 2 i 3/ wyraźnie wskazano, że środki dotyczące zakupu nieruchomości pochodzą z majątku wspólnego, a w tym miejscu należy też zaznaczyć, że wnioskodawca zeznał, iż – poza 140000 zł – reszta została wpłacona gotówką, podczas gdy ostatecznie okazało się że był to przelew uiszczony z rachunku uczestniczki postępowania na 270000 zł /przelew z 22 sierpnia 2013 r.,

k. 469/. Sąd Rejonowy zasadnie więc przyjął, że te środki pochodziły z majątku wspólnego, gdyż strony pozostawały już przez rok we wspólności majątkowej małżeńskiej. Przedmioty majątkowe nabyte w trakcie małżeństwa stanowią majątek wspólny (co do zasady) – art. 31

§ 1 k.r.o. Dlatego też to osoba twierdząca, że środki na zakup przedmiotów w trakcie trwania małżeństwa nabytych pochodzą z jej majątku osobistego powinna to wykazać, czyli obalić to swoiste domniemanie (art. 6 k.c.). Twierdzenia wnioskodawcy, że aby zaoszczędzić środki małżonkowie musieliby przez te 11 miesięcy (od zawarcia związku do zakupu nieruchomości) osiągać dochód około 30000 zł miesięcznie i dlatego to ustalenie Sądu Rejonowego jest nielogiczne pozostaje zupełnie niewykazane; wnioskodawca nie wskazuje bowiem okoliczności pozytywnych, czyli ile środków pochodziło z jego majątku osobistego (trzeba chociażby mieć na uwadze, że przelew 270000 zł został dokonany z rachunku bankowego uczestniczki postępowania);. Trzeba bowiem jeszcze raz wyraźnie podkreślić, że to wnioskodawca jest zobowiązany do wykazania w jakiej wysokości środkami wzbogacił majątek wspólny z majątku osobistego, a tego zabrakło (art. 6 k.c.); brak logiki w ustaleniach Sądu Rejonowego można by wykazać poprzez przedstawienie jak środki pozyskane przez wnioskodawcę, z jego majątku, zostały wprowadzone do zakupu nieruchomości – tego zabrakło, a to jest istotą, której on nie wykazał. Wnioskodawca w trakcie przesłuchania 4 listopada 2020 r. /k. 427; 00:08:30-00:13:56/ mówił o tym, że przekazane środki stanowiły gotówkę, na co wskazywał też jego pełnomocnik w piśmie

z 12 lutego 2021 r. /k. 466/, dopiero w piśmie z 5 marca 2021 r. – po przedstawieniu przez uczestniczkę postępowania przelewu – tenże pełnomocnik wskazał, że przelew pochodził z konta bankowego uczestniczki postępowania, ale z kwoty, która była tam wpłacona na jej konto i wpłaciła ona na swoje konto środki pochodzące z majątku osobistego wnioskodawcy /k. 489/ - w żaden sposób jednak nie wykazał, że takie środki przekazał uczestniczce postępowania

z majątku osobistego, co wyżej zaznaczono; przeczy temu także oświadczenie złożone w akcie notarialnym, którego był stroną. W postępowaniu apelacyjnym wnioskodawca tłumaczył, że te środki były gromadzone w kasie pancерnej w domu, a następnie – wspólnie z uczestniczką postępowania – przekazali je, na dzień przed transakcją, do banku – wspólnie byli w banku i wspólnie dokonali wpłaty /k. 625v., 00:16:00-00:19:00/; te twierdzenia są sprzeczne z jego ww. zeznaniem, a nadto prowadzą do wniosku, że był to wspólny majątek, skoro razem małżonkowie dokonywali wpłaty; wnioskodawca też nie tłumaczy dlaczego środki wpłacali wspólnie skoro miały pochodzić one z jego majątku osobistego. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że wnioskodawca w toku rozprawy apelacyjnej wskazał, iż te 270000 zł pochodziło z jego dochodów z ośmiu miesięcy pracy, gdy zarabiał po 5000 euro miesięcznie /k. 625v., 00:21:00-00:26:00/, aby jednak tak było kurs euro musiałby wynosić wówczas 6,75 zł (takiej wysokości kurs euro jednak nie osiągnął); dlatego te twierdzenia wnioskodawcy nie mają pokrycia w rzeczywistości. Uczestniczka postępowania zaprzeczyła też, że wnioskodawca miał majątek osobisty w takiej wysokości, a on tego nie wykazał (art. 6 k.c.). Ważne jest jednak to, że wnioskodawca nie wykazał, aby jego majątek osobisty, zgromadzony przed zawarciem związku małżeńskiego, stanowił wkład w zakup wspólnego mieszkania; co więcej wnioskodawca nawet nie wskazał z jaką wysokością majątku osobistego wszedł w związek małżeński.

W trakcie przesłuchania wnioskodawca sam zaznaczył, że na zakup nieruchomości uczestniczka postępowania przekazała 140000 zł, bo przekazała mieszkanie (sprzedała) tym osobom, które sprzedały im dom /k. 427, 00:08:00-00:14:00/.

Wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał poniesienia, z majątku osobistego, 5000 zł nakładów na ogród i 10000 zł nakładów na budynek mieszkalny (w apelacji na temat dowodów w tym zakresie brak nawet jakichkolwiek wskazań - art. 6 k.c.).

Jednocześnie odnośnie zarzutów dotyczących pobrania przez uczestniczkę postępowania czynszu najmu za lokal mieszkalny brak w uzasadnieniu apelacji jakichkolwiek odniesień do materiału dowodowego, z którego takie fakty miałyby wynikać.

W uzasadnieniu postanowieniu z 4 czerwca 2019 r. (sygn.. akt V CSK 581/18, LEX nr 2686164) Sąd Najwyższy zaznaczył, że ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, o którym stanowi art. 43 § 2 k.r.o., jest dopuszczalne w razie łącznego wystąpienia dwóch przesłanek, a mianowicie - przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów. Przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspakajanie jej potrzeb (art. 27 k.r.o.), czyli nie tylko wysokość zarobków, czy innych dochodów osiąganych przez każdego z nich, lecz także i to, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi należycie i nie trwonią ich (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997 r., I CKN530/97, nie publ.). O stopniu przyczyniania się każdego z małżonków świadczą nie tylko osiągnięcia czysto ekonomiczne, lecz także nakład osobistej pracy przy wychowywaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. Dla oceny stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego nie mają przesądzającego znaczenia wyliczenia czysto matematyczne, jednak wynikająca z ocennego charakteru przesłanek z art. 43 § 2 k.r.o., swoboda orzecznicza przy rozstrzygnięciu wniosku o ustalenie nierównych udziałów, nie może przerodzić się w dowolność. Różny stopień przyczynienia się każdego z małżonków może uzasadniać ustalenie nierównych udziałów wtedy, gdy różnica jest istotna i wyraźna. Nie jest też obojętna proporcja, w jakiej rzeczywisty wkład małżonków w powstanie majątku, pozostaje do wartości całego majątku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12, OSNC-ZD 2014/2/24).

Sąd Rejonowy też wyraźnie zaznaczył, że w trakcie trwania związku małżeńskiego uczestniczka postępowania pracowała i zajmowała się domem (taki model rodziny strony wybrały), a apelujący w żaden sposób nie wykazał, aby doszło do trwonienia przez nią majątku i nie przysparzania przez nią majątku wspólnego. To jego zaś obciąża ciężar dowodowy w tym zakresie, bo to on musi wykazać istnienie ważnych powodów i różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego, aby ustalić nierówne w nim udziały (por. art. 6 k.c. w związku z art. 43 § 2 i 3 k.r.o., który także wskazuje, co należy brać pod uwagę przy ocenie stopnia przyczyniania się do powstania majątku

– kładzie nacisk na nakład osobistej pracy we wspólnym gospodarstwie domowym).Warto w tym miejscu również zauważyć, że apelacja w tej części stanowi tylko polemikę z prawidłowymi ustaleniami i oceną Sądu Rejonowego, albowiem wnioskodawca rzuca jedynie twierdzenia, zupełnie nie odnosząc się do materiału dowodowego (zaznaczyć tylko należy, że uczestniczka postępowania miała pełnomocnictwo do rachunku bankowego, a z wniosku wynika, że kwestie pożyczki, wypłaconych 12500 euro – 8000 euro i 4500 euro – dotyczyły okresu przed zawarciem związku małżeńskiego, bo było to

7 i 25 października 2011 r., k. 30-31). Te twierdzenia apelacji pozostają przesycone niezadowolaniem z wydanego przez Sąd Rejonowy orzeczenia, ale nie oznacza to, że ustalenia faktyczne dokonane przez ten Sąd są nieprawidłowe – tego apelujący nie wykazał. Apelujący nie wykazał, aby ten ustalenia faktyczne naruszały ocenę całościowego materiału dowodowego.

Trzeba w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że dochody wnioskodawcy, które otrzymywał jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego oczywiście mogły stanowić jego oszczędności, natomiast oprócz wskazania tego w jakiej wysokości dochód otrzymywał nie przedstawił on dowodu, który wskazywałby, iż z określonej wysokości oszczędnościami wszedł w związek małżeński, a dodatkowo, że to właśnie z nich dokonano zakupu nieruchomości (chodzi w tym przypadku o 300000 zł). Jego twierdzenia zaś, że spłata nieruchomości nastąpiła gotówką – poza 140000 zł, gdzie miała miejsce sprzedaż mieszkania uczestniczki postępowania i przekazanie tych środków na zakup (takie rozliczenie) – wskazuje na to, że nie można mu w tym zakresie dać wiary i nie można na jego zeznaniach opierać ustaleń faktycznych, na co Sąd Rejonowy zasadnie zwrócił uwagę, bo zapłata nastąpiła przelewem. To strony, wnosząc o ustalenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny muszą wykazać wysokość tych nakładów (art. 6 k.c.) - w tej sprawie wnioskodawca tego nie wykazał (nie wykazał wysokości swoich nakładów z majątku osobistego, jeżeli takie poczynił).

Sam wnioskodawca wskazywał – w trakcie jego przesłuchania /k. 427; 00:08:30-00:13:56/, o czym była mowa wyżej – że uczestniczka postępowania poczyniła nakład (wydatek) 140000 zł na zakup nieruchomości, albowiem sprzedała swoje mieszkanie tym osobom, które sprzedawały im dom i było to w rozliczeniu; z niewiadomych powodów przeczy temu w apelacji, domagając się nie rozliczenia tego jak jej nakładu. Trzeba w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że ewidentnie majątek wspólny został powiększony przez to, że uczestniczka postępowania przekazała środki ze sprzedaży mieszkania na ten majątek w celu zakupu nieruchomości, którą tego samego dnia strony kupiły. Darowizna tych środków na rzecz majątku wspólnego wskazuje tylko na to, że było to akceptowane także przez wnioskodawcę, zaś jego twierdzenia w trakcie przesłuchania wyraźnie wskazują na traktowanie tego jako nakład (wydatek) z majątku osobistego uczestniczki postępowania. Trudno więc teraz podnosić, że nie powinien on być rozliczony. W literaturze wskazuje się, że opisane w art. 45 k.r.o. nakłady są to koszty poniesione na zachowanie, eksploatację lub ulepszenie rzeczy istniejącej w majątku wspólnym; natomiast wydatki stanowią koszty związane z nabyciem określonego przedmiotu majątkowego; nakłady i wydatki obejmują przysporzenia na rzecz jednej masy majątkowej dokonane z uszczerbkiem dla drugiej masy (por. E. Skowrońska-Bocian: [w:] Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich, Warszawa 2005 r., s. 182 i 183 oraz przywołana tamże literatura; B. Kubica [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2021, t. 11. do art. 45.; Michał Antosiuk: Nakłady oraz wydatki małżonków w postępowaniu o podział majątku wspólnego, Edukacja Prawnicza z 2013 r., nr 10, s. 17 przywołana tamże literatura); to m. in. przesunięcie środków finansowych. Takie szerokie ujęcie tych nakładów i wydatków powoduje, że na ich konglomerat składa się także dokonana darowizna (por. też uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 5 kwietnia

2019 r., sygn.. akt I CSK 140/18, LEX nr 2642419). {Także w literaturze dopuszcza się możliwość rozliczenia darowizny z majątku osobistego na podstawie art. 45 k.r.o., tyle że na rzecz wspólnego dziecka z intencją nieuszczerplania majątku wspólnego (por. M. Olczyk [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, LEX/el. 2005, t.6. do art. 45.), kwestionowanie samego rozliczenia dotyczy zaś nie tego, że taka darowizna wchodzi w skład nakładów, ale że darowizna z majątku osobistego na rzecz dziecka dokonuje się dla zaspokojenia potrzeb rodziny, sama więc regulacja art. 45 § 1 zd. 2 i 3 k.r.o wskazuje, że zwrotu takich nakładów nie można dochodzić, niemniej jednak – pomimo dokonania tego pod tytułem darmym – przyjmuje się, że są to nakłady w rozumieniu art. 45

k.r.o. (por. J. Słyk [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod red. K. Osajdy, M. Domańskiego i J. Słyka, Warszawa 2022 r., t. 13. do art. 45). Z tego wniosek, że nie stanowi istotnej różnicy czy nakład to darowizna czy też jest to zwykłe przekazanie środków pieniężnych. Art. 567 k.p.c. wskazuje, że w toku postępowania o podział majątku wspólnego ustala się jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi; ta regulacja prowadzi do wniosku, że także świadczenia czynione pod tytułem darmym mogą zostać rozliczone {por. A. Janas [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom V. Zobowiązania. Część szczególna (art. 765–921⁽¹⁶⁾), red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018 r., t. 24. do art. 888}. Należy przy tym zauważyć, że odwołanie takiej darowizny nie powoduje konieczności rozliczenia nakładów z art. 45 k.r.o., ale wydania jej przedmiotu w całości (zwrotu) stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. art. 898 § 2 k.c.). Brak więc odwołania darowizny ze strony uczestniczki postępowania nie pozbawia jej prawa żądania zwrotu nakładów i wydatków poczynionych w jej wyniku z majątku osobistego na wspólny, bo majątek wspólny ta darowizna przysporzyła, a ona z tego tytułu powinna otrzymać jej połowę (przysporzyła bowiem majątek wspólny). Nie doszło zaś do rozszerzenia wspólności majątkowej małżeńskiej zawartą w formie aktu notarialnego umową o te środki (por. art. 47 § 1 k.r.o.).

Zastosowana w tej części, przez Sąd Rejonowy, regulacja prawna jest prawidłowa.

Z powyższych względów, w tym zakresie, zarzuty apelacji są zupełnie bezzasadne.

Wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw szacowania nieruchomości wnioskodawca wycofał na rozprawie apelacyjnej, gdyż bezsporne pomiędzy stronami było, że dochodzone od 23 września 2016 r. do 6 czerwca 2017 r. roszczenie przez wnioskodawcę jest wartości 8500 zł; uczestniczka postępowania kwestionowała nie wartość, ale zasadę obciążenia jej tym roszczeniem /k. 625v., 00:27:00-00:29:00/.

Z materiału dowodowego wynika również, że już po ustaniu małżeństwa doszło do naruszenia posiadania wnioskodawcy poprzez uniemożliwienie mu dostępu do nieruchomości wspólnej. Domaga się on z tego tytułu 8500 zł wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez uczestniczkę postępowania z tej nieruchomości za okres od 23 września 2016 r. do 6 czerwca 2017 r. (wysokość tego roszczenia jest już bezsporna pomiędzy stronami; sporna pozostaje tylko zasada), a kwoty tej dochodzi z odsetkami od 12 października 2017 r., albowiem jego zdaniem nieruchomość mogła przynosić 2000 zł miesięcznie zysku, a co za tym idzie jemu przypada połowa z tego. W tym zakresie dysponuje on również tytułem przywrócenia posiadania. Nie ulega więc wątpliwości, że doszło do naruszenia art. 206 k.c., albowiem uczestniczka postępowania uniemożliwiła mu dostęp do wspólnej nieruchomości, której był współwłaścicielem, a przez to uniemożliwiła mu korzystanie z niej, należy w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że wnioskodawca kilka dni wcześniej (we wrześniu 2016 r.) zaznaczył, że wyprowadzi się z mieszkania, ale mimo tego doszło do wymiany zamków, zanim wnioskodawca się wyprowadził - tak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego w procesie o naruszenie posiadania, a tam dokonywano tych ustaleń i są one obowiązujące także w tej sprawie (akta Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej o sygn. I C 2349/16).

W przypadku naruszenia art. 206 k.c. – który wskazuje, że każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej i do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli – temu, którego prawo naruszono przysługuje ochrona własności, a więc na podstawie art. 224 k.c. i art. 225 k.c. może domagać się wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy.

Art. 224 § 1 k.c. wskazuje, że samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest zobowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, natomiast art. 224 § 2 k.c. obciąża go takim obowiązkiem od czasu gdy dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Taki sam obowiązek ma posiadacz w złej wierze (art. 225 k.c.). Z art. 7 k.c. wynika domniemanie dobrej wiary. Stan dobrej wiary powinien istnieć przez cały czas korzystania z nieruchomości, możliwe jest przekształcenie dobrej wiary w złą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2018 r., sygn.. akt III CSK 322/17, LEX nr 2490601).

W orzecznictwie wskazuje się, że dopóki współwłaściciele korzystają ze wspólnej rzeczy zgodnie z ich wolą wyrażoną nawet w sposób konkludentny, dopóty ich współposiadanie i korzystanie z rzeczy nie narusza art. 206 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 listopada 2017 r., sygn. akt I CSK 109/17, LEX nr 2468917). W tej sprawie jednak było inaczej i naruszono prawo wnioskodawcy do współposiadania nieruchomości wspólnej.

Naprowadzone w toku postępowania dowody wskazują, że uczestniczka postępowania naruszyła posiadanie wnioskodawcy wymieniając zamki przed jego dobrowolnym wyprowadzeniem się, a co za tym idzie jej posiadanie pozostawało w spornym okresie w złej wierze.

Roszczeniu za bezumowne korzystanie z posiadanych składników majątku jest tym, które powinno być rozpoznawane w toku podziału majątku - art. 618 § 1 k.p.c., gdzie mowa o wzajemnych roszczeniach współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., sygn. akt III CZP 3/08, OSNC 2009/4/53.)

Dlatego też należało w tym zakresie poczynić ustalenia faktyczne związane przede wszystkim z tym w jakiej wysokości takie wynagrodzenie powinno wnioskodawcy przysługiwać, gdyż okres naruszenia posiadania – związany z roszczeniem wnioskodawcy – trwał 23 września 2016 r. do 6 czerwca 2017 r. Ostatecznie bezsporna okazała się wysokość tego roszczenia – 8500 zł we wskazanym okresie.

29 września 2017 r. wnioskodawca nadał do uczestniczki postępowania wezwanie do zapłaty 8000 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (wezwanie k. 234-235), a przesyłkę doręczono 5 października 2017 r. /k. 236-237/, zakreślając termin 7 dni do uregulowania. Pismo to odczytano na rozprawie 31 stycznia 2018 r. w obecności uczestniczki postępowania i jej pełnomocnika /k. 247/, termin doręczenia nie był kwestionowany. Wezwanie w tym zakresie spełnia wymogi art. 455 k.c., ale dotyczyło 8000 zł, dlatego odsetki od tej kwoty naliczane są od 13 października 2017 r. (12 października to jeszcze termin, w którym można było uregulować roszczenie bez naliczania odsetek), a od 500 zł wymagalne stało się 8 lutego 2018 r. dopiero po wezwaniu w tym zakresie, a o nim uczestniczka postępowania dowiedziała się 31 stycznia 2018 r. (termin do uregulowania tej kwoty powinien być identyczny jak do wcześniejszej, czyli 7 dni od wezwania, co powoduje, że można ją było uregulować do 7 lutego 2018 r. bez odsetek); w pozostałym zakresie w tej części żądanie nie było zasadne (dotyczy to żądanych odsetek).

W orzecznictwie wskazuje się, że w postępowaniu o podział majątku dorobkowego z reguły nie występuje pomiędzy zainteresowanymi sprzeczność interesów, gdyż jego wynik prowadzi zgodnie z interesem uczestników do wyjścia ze wspólności składników majątkowych, a przyznanie ich na wyłączną własność następuje z wyrównaniem udziałów dopłatami, zaś sam fakt zgłoszenia odmiennych wniosków co do sposobu tego zniesienia nie powoduje powstania sprzeczności interesów, gdyż nie jest ona związana ze stanowiskiem zajęтым przez zainteresowanych w sprawie. Taka sprzeczność wyjątkowo może powstać w razie zgłoszenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów w tym majątku; nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku zgłoszenia takiego wniosku dojdzie do sprzeczności interesów. Zdaniem Sądu Okręgowego w tej sprawie taka sprzeczność interesów nie zachodzi, gdyż nie podważono domniemania równości udziałów z art. 43 § 1 k.r.o., co wskazuje na identyczny stopień zainteresowania stron w podziale majątku i ich wspólny interes w wyjściu ze współwłasności, a co za tym idzie rozliczenie kosztów postępowania winno znaleźć podstawę w art. 520 § 1 k.p.c. (por. też uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II CSK 290/20, LEX nr 3113242). Sprzeczność interesów zachodzi bowiem wtedy, gdy postanowienie kończące postępowanie w sprawie może wywrzeć wpływ dla jednych zainteresowanych na zwiększenie, a dla innych na zmniejszenie sfery ich uprawnień. Należy jednak mieć na uwadze, że uczestniczka postępowania spowodowała powstanie kosztów związanych z opinią biegłego, która okazała się niepotrzebna, dlatego ją powinno obciążyć się powstałymi kosztami sądowymi w tym zakresie [por. art. 520 § 1 k.p.c. w związku z art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1125)].

Należy także zauważyć, że w części ustalającej uzasadnienia Sąd Rejonowy wyraźnie zaznaczył, co wynika też z dokumentów, że darowano małżonkom – do ich majątku wspólnego – prawo użytkowania wieczystego udziału wynoszącego 6/126 części działki oznaczonej numerem geodezyjnym (...), niemniej jednak w postanowieniu (pkt 1. lit. b) wskazał, że to 12/126. To oczywista omyłka w sentencji postanowienia i dlatego należało ją sprostować na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Zastosowana przez Sąd Rejonowy regulacja prawna, co do zasady, z powyżej wskazanymi wyjątkami, jest prawidłowa.

Dlatego też zarzuty apelacji w zasadniczej części są bezzasadne, a tylko w części były zasadne i jako takie doprowadzić musiały do częściowej zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie 1. sentencji. Zmiany zaskarżonego orzeczenia dokonano na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (pkt 2. sentencji). Oddalono apelację w pozostałej części jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (pkt 3. sentencji).

O kosztach postępowania odwoławczego (pkt 4. sentencji) orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., gdyż stanowi on zasadę w toku postępowania nieprocesowego, a udziały wnioskodawcy i uczestniczki postępowania w majątku wspólnym są równe.

SSO Roman Troll